

A MIZZARÓI HOLLÓ.

Pirandello Luigi.

KÓBORLÓ pásztorok egy napon felmászta a Mizzaro-hegyre és egy nagy hollót fedeztek fel, mely a fészkében ült és békés nyugalommal költögette a tojásokat.

— Ejnye komám, hát ez micsoda dolog? Ki látott még ilyet? Kikölti a tojásokat! A feleséged dolga az, komám!

Alig hisszük, hogy a holló ne nyilatkozott volna cselekedete okáról; nyilatkozott, de holló módra és így természetesen nem értették meg. A pásztorok egész nap elmulattak vele, megtréfálgatták, megkínózták; azután az egyik magával vitte a faluba, de másnap nem tudott mit elkezdni vele, kis bronzcsengetyűt kötött a nyakába és szabadjára eresztette.

— Jó mulatságot!

* * *

Hogyan hatott a hollóra az a muzsikáló csüngő, az tudná megmondani, aki már hordott a nyakán ilyen holmit, fenn a magasságos levegőben. De szélesen ívelő repülése után ítélve, örült a dolognak és egészen megfélekedett fészkeről és feleségéről.

— *Csingilingi csing csing csing.*

A parasztok, kik meggörnyedve kapáltak a mezőn, felegyenesedtek a harangocska hallatára, erre néztek, arra néztek a nagy feltárt síkon a lángoló napsütésben.

— Hol harangoznak?

Teljes szélcsend volt, hát miféle messzi templomból jöhetett feléjük ez a szüntelen ünnepi harangcsengés?

Mindenre gondolhattak volna, csak arra nem, hogy egy holló csengetyűzik így a levegőben.

— Szellemek! — gondolta Cichè, aki távol a többiektől egészen egyedül dolgozott egy telken. Keresztet vetett. Mert ő bizony hitt, nagyon is hitt a szellemekben. Egy este aztán, mikor későn ment haza a mezőről, hallja, hogy valaki szólítja, ott az országúton, a régi kohók mellett, ahol, mint mindenki mondja, szellemek tanyáznak. Szólítja — hogyan? Hát így: — *Cichè! Cichè!* Égnek meredt a haja a sapkája alatt.

Azt a csilingelést először távolról hallotta, azután közlelől, aztán megint távolról és köröskörül se közelben, sem távolban nem volt

élő lélek ; csak mezők, fák és bokrok, melyek se nem beszélnek, se nem hallanak semmit és részvétlenségükkel még növelték félelmét. Aztán, mikor az elemózsiáért ment, melyet reggel otthonról magával hozott és ott hagyott a tarisznyában, kabátjával együtt egy olajfa alatt : hát a hagyma még ott volt, de a fél cipót már nem találta. És ez rövid pár nap folyamán háromszor ismétlődött.

Nem mondott senkinek egy szót sem a dologról, mert tudta, ha a szellemek üldözni kezdenek valakit, akkor ments Isten, hogy panaszkodják ! újra rávetik magukat és még nagyobb turpisságot mívelnek vele . . .

— Nem érzem jól magamat — mondta Cichè este, mikor hazajött a munkáról a feleségének, aki megkérdezte, miért olyan dült az arca.

— De azért mégis eszel ! — jegyezte meg az asszony, mikor látta, hogy két tányér sűrű levest eszik meg egymás után.

— Igen, eszem ! — mondta Cichè rágás közben, reggel óta böjtölt és dühös volt, hogy nem mondhatja el a dolgot.

Végre elterjedt a falvakban annak a tolvaj hollónak a híre, mely csengetve szálldogált az égben.

Cichè abba a hibába esett, hogy nem tudott jóízűen nevetni az eseten, mint a többi paraszt, akit a holló megijesztett.

— Fogadom és esküszöm — mondotta — hogy meg fogja fizetni az árát !

És mit tett? Magával vitt a tarisznyájában a fél cipóval és a hagymával négy szem szárazbabot, a nagy fajtából és négy vékony spárgafonalat. Mihelyt megérkezett a telekre, levette a számról a nyeret, a tarlóra vezette, hogy legeljen. Cichè beszélgetett a szamarával, amint a parasztok szokták és a szamar hol az egyik, hol a másik fülét hegyezte és időnként nyihasztott egyet, mintha valami módon felelni akart volna a gazdájának.

— Meglátod Ciccio — mondta ezen a napon Cichè — mulatni fogunk mi máma, majd meglátod !

Átlyukasztotta a babszemeket ; odaerősítette őket a négy spárgafonálhoz, mely a nyereghez volt kötve, és szépen a tarisznyára tette őket. Aztán elment kapálni.

Elmúlt egy óra, elmúlt két óra. Időnként Cichè félbeszakította a munkát, mindig úgy tetszett neki, mintha hallaná a csengetyút a levegőben ; felnyújtotta a derekát és feszülten figyelt. Semmi. És újra nekilátott a kapálásnak.

Elérkezett az evés ideje. Cichè egy darabig habozott, elhozza-e a kenyérét, vagy várjon még egy keveset, végre mégis elindult, de mikor látta, hogy a csapda milyen jól van elhelyezve a tarisznyán, nem akarta elrontani : és ebben a pillanatban távoli csilingelést hallott egész tisztán ; felemelte a fejét :

— Itt van !

És csendesen és meghajolva, dobogó szívét a torkában érezve, elhagyta a helyet és jó messze elrejtőzött.

De a holló, mintha csak élvezte volna csengetyűjének hangját, szállt, szállt, a magasban mind feljebb és nem ereszkedett alá.

— Biztosan meglátott — gondolta Cichè — felkelt, hogy még messzebb bújjon el a holló elől.

De a holló csak tovább repült jó magosan és semmi jelét sem adta, hogy le akarna szállni. Cichè éhes volt, de erővel leküzdötte az éhséget. Újra kapálni kezdett. Várt, várt; a holló mindig odafenn keringett a felhők alatt, mintha csak szántsándékkal tette volna. Cichè ott állott éhségtől kínozva, a kenyér két lépésnyire tőle, igen, két lépésnyire, és nem tudott hozzányúlni! Emésztette magát belül Cichè, de ellentállt, dühösen, konokul.

— Le fogsz szállni! le fogsz szállni! Te is éhes vagy! Neked is kell enni!

A holló ezalatt az égből csengőjének hangjával mintha ezt felelte volna neki gonoszul:

— *Se te se én! Se te se én!*

Igy telt el a nap. Cichè szívét a számárnak öntötte ki, miközben újra ráerősítette a nyeret, melyről mint valami újfajta dísz lógott le a négy babszem. És menetközben veszettül harapta a kenyeret, mely egész nap kínozta. Minden falatnál egy-egy szidalom a holló címére: — hóhér, rabló, áruló — mert nem engedte magát megfogni.

De másnap bezzeg lépre ment.

Miután Cichè a babsapdát éppoly nagy gonddal elkészítette, alig hogy egy kicsit a munkához látott, hát egész közel valami összevissza zavaros csengetyűzést hallott és kétségbeesett káromást, eszeveszett szárnyacsapkodás közben. Odaszaladt. Ott volt a holló, a spárga, mely csőréből lelógott, fogva tartotta és fojtogatta.

— Áh, beleestél? — kiáltott a hollóra és megragadta a szárnyát. — Jó a bab? De most rajtam a sor, ronda dög! Most megkapod!

Elvágta a spárgát és mintegy bevezetésül öklével kétszer fejbeverte a hollót.

— Nesze a félelemért és nesze az éhségért!

A szamár, amely egész közel volt és a kórókat tépdeste, amikor meghallotta a káromást, rögtön rémült menekülésnek eredt. Cichè feléje kiáltott, megállította a hangjával; aztán messziről mutatta ueki a kis fekete állatot:

— Itt van Ciccio! Megfotuk! megfotuk!

Aztán összekötözte a lábait; felakasztotta a fára és visszavert a munkájához. Kapálás közben a bosszúra gondolt. Először majd levágja a szárnyát, hogy ne tudjon többet repülni, aztán odaadja a kis fiainak és a szomszédság többi gyerekének, hogy csonkítsák meg. És nevetett magában.

Este lett, Cichè ráigazította a nyeret a szamár hátára ; levette a hollót a fáról és lábánál odaaggatta a nyereg hátsó részéhez ; nyeregbe ült és elindult — rajta ! Ekkor a csengő, mely a holló nyakába volt kötve, elkezdett csilingelni. A szamár fülét hegyezte és felágaskodott.

— *Arri !* — kiáltott rá Cichè és rántott egyet az istrágon.

A szamár most újra elindult, de az a szokatlan csengés, mely cammogását az országúton kísérte, egyáltalában nem volt megnyugtató hatással rá.

Cichè, amint haladtak, arra gondolt, hogy ettől a naptól kezdve senki sem fogja többet hallani a mizzarói holló csengetését a levegőben. Itt volt nála és már nem is adott életjelt a gonosz állat.

— Mit csinálsz? — kérdezte feléje fordulva Cichè és a gyeplővel rácsapott a fejére. — Elaludtál?

A holló rögtön felelt az ütésre.

— *Krá !*

E váratlan hangförtelemre viszont a szamár rögtön megállott, egyenesre merítette nyakát és felemelte a fülét. Cichè nevetésbe tört ki.

— *Arri Ciccio ! Mitől félsz?*

És meglegyintette az istrággal a szamár fülét. Rövid idő múlva újra megkérdezte a hollót :

— Elaludtál?

Második ütés, erősebb. És a holló most szintén erősebben :

— *Krá !*

De ezúttal a szamár egy bakkecskeugrást produkált és rohanásnak eredt. Hiába igyekezett Cichè karjának és lábának minden erejével, hogy visszatartsa. A holló, ebben az irtózatos rohanásban két-ségbeesett károgásnak adta magát, de minél vészesebben károgott, annál jobban rohant a megrémült szamár.

— *Krá ! Krá ! Krá !*

Cichè szintén ordítozott, de a két állat mintha megkerült volna a szörnyű félelemtől, kölcsönösen ingerelte egymást, az egyik a rohanással, a másik az üvöltéssel. Dübörgött egy ideig az éjszakában az eszeveszett száguldás, egyszerre egy nagy zuhanás hallatszott és aztán csend lett.

Másnap Cichèt egy szakadék mélyén találták összezúzva, a szintén összezúzott szamár alatt : egy véres hústömeg volt az egész, mely ott gőzölgött a nap tüzeiben, ezernyi légy között.

A mizzarói holló, fénylő feketén a ragyogó reggel azúrjában, újra csilingeltette csengetyűjét, fenn az égi utakon — szabadon és boldogan.

Fordította : *Horvát Henrik.*